

Література

1. Боднар В. Спогад з нагоди 40-ліття хору "Ватра" / В. Боднар // З моїх життєвих доріг. – Львів-Парма, 1999. – С. 307–310.
2. Гнатишин А. Враження з побуту в Америці / А. Гнатишин // Диригент і композитор Андрій Гнатишин: Матеріали до біографії [ред. Т. Данник]. – Відень, 1994. – С. 144–160.
3. Захарків І. Сорок-річчя мистецько-музичної праці / І. Захарків // Е. О. Садовський. Українські пісні : нотне видання. – Клівленд, Огайо, 1974. – С. 2–3.
4. Карась Г. Євген Орест Садовський у контексті української музичної культури західної діаспори / Г. Карась // Вісник Прикарпатського університету імені В. Стефаника. Мистецтвознавство. – Івано-Франківськ, 2004. – Вип. VII. – С. 107–113.
5. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття / Г. Карась // Івано-Франківськ : Типовіт, 2012. – 1164 с.
6. Левицька Л. Лев Туркевич. Життя і творчість / Л. Левицька, І. Бодревич. – Торонто, 1965. – 360 с.
7. Рудницький А. Українська музика : Історично-критичний огляд / А. Рудницький. – Мюнхен : Дніпрова хвиля, 1963. – 406 с.
8. Синкевич Н. Лев Туркевич – видатний український диригент / Н. Синкевич // Тези доповідей Міжнародної наукової конференції Мистецька культура : історія, теорія, методологія. – Львів, 2015. – С. 77–81.
9. Філоненко Л. Ярослав Барнич : науково-популярний нарис про життя і творчість / Л. Філоненко. – Дрогобич : Відродження, 1999. – 149 с.
10. Штундер З. Станіслав Людкевич. Життя і творчість / З. Штундер. – Жовква : Місіонер, 2009. – Т.2 (1939 – 1979). – 360 с.

References

1. Bodnar, V. (1999). Remembrance on the occasion of the 40th anniversary of choir "Vatra". From my life's paths. Lviv-Parma, 307 – 310 [in Ukrainian, in USA].
2. Hnatyshyn, A. (1994). Impressions of stay in America. Conductor and composer Andrii Hnatyshyn: materials for biography. T. Dannik (Eds.), Viden, 144 – 160 [in Avstria].
3. Zakharkiv, I. (1974). The fortieth anniversary of artistic and music work. Ye.-O. Sadovskiy. Ukrainian songs: music edition. – Klivlend, Ohio, 2 – 3 [in USA].
4. Karas, H. (2004). Yevhen Orest Sadovskiy in the context of Ukrainian music culture of the Western diaspora, Visnyk Prykarpatskoho universytetu imeni V. Stefanyka. Mystetstvoznastvo, (issue VII), 107 – 113 [in Ukrainian].
5. Karas, H. (2012). Music culture of the Ukrainian diaspora in the world timespace of the twentieth century. Ivano-Frankivsk: Typovit [in Ukrainian].
6. Levytska, L. & Bodrevych, I. (1965). Lev Turkevych. Life and creative work L. Toronto [in Canada].
7. Rudnytskyi, A. (1963). Ukrainian music: historical and critical review. München: Dniprova khvylia [in Germany].
8. Synkevych, N. (2015). Lev Turkevych – outstanding Ukrainian conductor. Abstracts of Papers of the International Scientific Conference Culture of Art: history, theory, methodology. (pp. 77 – 81). Lviv [in Ukrainian].
9. Filonenko, L. (1999). Yaroslav Barnych: essay on life and creative work. Drohobych: Vidrozhennia [in Ukrainian].
10. Shtunder, Z. (2009). Stanislav Liudkevych. Life and creative work. (Vol. 2), (1939 – 1979). Zhovkva: Misioner [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.02.2017 р.

УДК 783.6

Щітова Світлана Анатоліївна

кандидат мистецтвознавства, доцент, професор
Дніпропетровської академії музики ім. М. Глінки
shchitova@i.ua

**ХОРОВІ ДУХОВНІ ТВОРИ ВАЛЕНТИНИ МАРТИНЮК
ЯК АЛЮЗІЯ ПРАВОСЛАВНОГО СПІВУ**

Мета роботи. Дослідження пов'язане з питаннями відтворення автентичності в сучасній хоровій музиці. Метод алюзій замість цитування дає змогу відтворити стародавні традиції православного церковного співу. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні компаративного, порівняльно-типологічного методів. Зазначений методологічний підхід дає можливість піддати аналізу сучасні хорові твори дніпропетровського композитора Валентини Мартинюк і осмислити нові спрямування в українській духовній музиці на сьогоднішньому етапі музичного прогресу. Звертання автора до сакральності спонукає розглянути проблему співвідношення авторського і канонічного текстів, взаємодії і наближення хорових духовних творів до автентичних зразків православного пісенства. **Наукова новизна** роботи полягає у розширенні уявлень про застосування на сучасному етапі поєднаних принципів стилізації і алюзії. Синтез канонічного тексту і ознак національного колориту призводить до народження нового різновиду жанру хорової мініатюри – духовно-фольклорного типу. **Висновки.** Хорові духовні твори Валентини Мартинюк природно вписуються в загальну панораму сучасної вітчизняної хорової культури. Вони відповідають потребам часу, попиту на збагачення і оновлення духовного репертуару як церковного ужитку, так і концертно-виконавського рівня. Таке подвійне спрямування зумовлює створення сучасним автором двох категорій духовних творів, а також синтез церковних і світсько-концертних традицій в одній композиції, чому сприяють елементи програмності, певної видовищності, прийоми алюзії православного співу замість цитування

автентичних наспівів. Переплетіння і взаємопроникнення ознак сакрального і суто національного в межах жанру хорової мініатюри свідчить про новий її різновид – духовно-фольклорний.

Ключові слова: алюзія, візантійський, православний, хорова мініатюра.

Щітова Светлана Анатольевна, кандидат искусствоведения, доцент, профессор Днепропетровской академии музыки им. М. Глинки

Духовные хоровые произведения Валентины Мартынюк как аллюзия православного песнопения

Цель работы. Исследование связано с вопросами претворения аутентичного начала в современной хоровой музыке. Метод аллюзий вместо цитирования позволяет воспроизвести древние традиции православного церковного пения. **Методология** исследования заключается в применении компаративного, сравнительно-типологического методов. Указанный методологический подход позволяет подвергнуть анализу современные хоровые произведения днепропетровского композитора Валентины Мартынюк и осмыслить новые направления в украинской духовной музыке на сегодняшнем этапе музыкального прогресса. Обращение автора к сакральности побуждает рассмотреть проблему соотношения авторского и канонического текстов, их взаимодействия и приближения хоровых духовных произведений к аутентичным образцам православного песнопения. **Научная новизна** работы состоит в расширении представлений о применении на современном этапе принципов стилизации и аллюзии в их сочетании, синтезе канонического текста и элементов национального колорита. **Выводы.** Хоровые духовные произведения Валентины Мартынюк естественно вписываются в общую панораму современной отечественной хоровой культуры. Они отвечают потребностям времени, спросу на обогащение и обновление духовного репертуара как церковного обихода, так и концертно-исполнительского уровня. Такое двойное направление обуславливает создание современным автором двух категорий духовных произведений, а также синтез церковных и светски-концертных традиций в одной композиции, чему способствуют элементы программности, определенной зрелищности, приемы аллюзии православного пения вместо цитирования аутентичных напевов. Переплетение и взаимопроникновение сакрального и элементов истинно национального в пределах жанра хоровой миниатюры свидетельствует о новой ее разновидности – духовно-фольклорного типа.

Ключевые слова: аллюзия, византийский, православный, хоровая миниатюра.

Shitova Svetlana, PhD in Arts, associate professor, professor of the History and theory of music chair, Mikhail Glinka Dnipropetrovsk Academy of Music

Sacred Choral Works by Valentina Martyniuk as Allusions of the Orthodox Church Singing

Purpose of Article. The article refers to the implementation of the authentic nature in contemporary choral music. Instead of citing, the method of allusions allows us to reproduce the ancient tradition of Orthodox church singing. **Methodology.** The methodology of the research consists of corporate, comparative and typological methods. This methodological approach allows to analyse the modern choral works of Valentina Martyniuk, a Dnepr composer and to understand new trends in Ukrainian church music at the modern stage of musical progress. The author's reference to the problem of sacredness encourages us to research the relations between authorial and canonical texts, their interaction and their inclination to get closer to authentic samples of the Orthodox church singing. **Scientific innovation** of work consists of expansion of ideas about application on the modern stage of principles of stylize and allusion in their combination, synthesis of canonical text and elements of national flavour. **Conclusions.** The Valentina's Martyniuk choral spiritual works are naturally written into the general panorama of modern native choral culture. They answer the necessities of time, demand on enriching and updating of spiritual repertoire of both church everyday life and concert and performing level. Such double direction stipulates the modern authors to create two categories of spiritual works, and to combine the church and social concert traditions in the compositions. They are stimulated by the elements of programmaticness, the receptions of allusion of the Orthodox singing. The combination of the sacral and national elements in choral miniature creates the new spiritual folklore type of music.

Keywords: allusions, Byzantine, orthodox, choral miniatures.

Звертання сучасних композиторів до духовної тематики, насамперед в жанрах хорової музики, стало однією з прикмет нашого часу і мистецтва постмодернізму в цілому. Інтерес до стародавніх музичних жанрів, відродження співацьких традицій привертає увагу до автентичних зразків православної музичної культури. В роботі над ними сучасні композитори виявляють своє суб'єктивне світобачення, крізь призму наближення до канонічних текстів вони розкривають своє "єго". Але автентичний музичний матеріал може бути виявлений і більш опосередковано, через впровадження лише незмінного словесного тексту, звертання до узагальнюючих зворотів, поспівок, тобто методу алюзії, стилізації. Тісний сплав у вітчизняній хоровій культурі а саррелла впливу грецько-візантійських традицій з національними призводить до створення змішаних жанрів хорової музики, серед яких – хорова мініатюра духовно-фольклорного типу.

Отже, мета дослідження – довести тісне переплетіння принципів стилізації і алюзії в оригінальній хоровій духовній музиці а саррелла на прикладі жанру хорової мініатюри заради відтворення "реконструйованого" автентичного звучання.

Завдання дослідження:

- простежити особливості жанру хорової мініатюри в оригінальних хорових духовних творах сучасності;
- виявити ознаки стилізації під автентичні зразки церковного співу;
- зрозуміти, в чому полягає авторська робота з сакральним текстом.

Матеріалом дослідження стали хорові духовні твори Валентиної Мартинюк, серед яких – "Монастирський острів. Візантійський хрест. "Христос анєсти"...", прем'єра якого відбулася в Києві 2016 року. На прикладі сучасного твору можна простежити роботу композитора з канонічним текстом, впровадження методу стилізації під візантійський спів і, внаслідок цього, звертання до певних алюзій православного пісенства.

Хорова музика для одного з провідних композиторів Дніпропетровщини, лауреата обласних премій, Валентиної Мартинюк становить її найважливіший творчий вектор. У 90-і роки ХХ – на початку

XXI ст. хори майстрині "Яблунова, солов'їна" (сл. Ю. Рибчинського), "Мова золота" (сл. А. Малишка), "Зове рідна мати" (сл. В. Крищенко), хори а саррелла "Різдвяна колядка", "Чистий кришталь" (сл. Г. Сковороди), синтезуючи фольклорні витoki з новими технічними прийомами, розкривали образи народного життя як позитив сучасного світосприймання.

Звертання композитора напередодні свого 60-літнього ювілею до духовної змістовності в хоровому жанрі не випадкове і не одиначне. Поривання до церковної музики, де в єднанні з вищою духовністю, з Божественним творці знаходять розв'язання протиріч сьогодення, для сучасної музики взагалі і української як її частки стає прикметою часу. У 2003 році В. Мартинюк було створено хор а саррелла "Радуйся, земле" (сл. народні, виданий в 2005 р.), у 2013 на фестивалі духовної музики "Від Різдва до Різдва" прозвучав хоровий твір-концертна колядка на канонічний текст "Янголи лікують".

Безпосереднім поштовхом до нових духовних звершень В. Мартинюк стала творча співдружність композитора з солістом архієрейського хору (регент Н. Грищенко) кафедрального собору Миколи Чудотворця в Кам'янському Ігорем Нещеретом. За його потребою В. Мартинюк складає низку духовних хорових творів – літургій, що призначені для виконання безпосередньо під час певних церковних служб. Вони видані в Дніпропетровську в 2015-2016 рр. у трьох збірниках: "Ірмоси канону великої суботи", "Антифони степенні восьми гласів", "Ірмоси воскресних канонів восьми гласів" [5].

Один з останніх творів В. Мартинюк – "Монастирський острів. Візантійський хрест. "Христос анести"..." для змішаного хору а саррелла і пан-флейти (2016). Тембр найдавнішого етнічного інструмента, розповсюдженого у багатьох народів, привабив композиторку можливістю створення самобутніх національних фарб. З тембром флейти Пана В. Мартинюк експериментувала в своїх ансамблевих композиціях "Зозуля часу" (для ансамблю бандуристів, флейти Пана, віолончелі і ударних), "Соп fuoco" (концертна фантазія для скрипки, віолончелі, контрабасу, гітари, баяна, флейти Пана і ударних). У поєднанні з а саррелл'ним хоровим звучанням тембр контрапунктуального духового інструменту підсилює атмосферу дії і надає композиції, разом з тим, більш свіжі фарби.

Під час XXVII міжнародного фестивалю Київ музик фест відбулося прем'єрне виконання нового хорового твору В. Мартинюк в Михайлівському соборі на концерті духовної музики "Молитва душі" академічним камерним хором "Хрещатик" під керівництвом Павла Струця. Заміна пан-флейти тембром дудука, певно, складає східний колорит, що створює музика, стилізована під візантійський спів.

Задуманий до 240-ліття від дня заснування міста Катеринослава (Дніпропетровська – Дніпра), хор входить до авторського творчого проекту – циклу "Рідне місто моє" разом з творами "Юність Дніпра" і "Чайки над Дніпром" для капели бандуристів, арфи і флейти.

Подвійна назва хору "Монастирський острів. Візантійський хрест" пов'язана з історією міста Дніпра. Відомо, що Монастирський острів вперше згадується в слов'янських літописах кінця першого тисячоліття як най північніший пункт, куди дійшов у своїй місії християнського вчення Андрій Первозванний. Отримавши назву від візантійського монастиря, заснованого в IX столітті, острів став місцем паломництва православних християн, а з середини XVI століття він – опорний пункт запорожців і стрільців проти набігів татар. У 1994 р. на честь візантійських монахів встановлено пам'ятний хрест як символ християнства зі словами: "Світло людям – ченці, Світло чернецтву – Ангели. Візантійським ченцям-просвітителям Русі VI ст." [6]. Тому зрозумілим представляється стилізація візантійського співу в програмному творі дніпропетровського композитора.

"Монастирський острів. Візантійський хрест. "Христос анести"..." В. Мартинюк відноситься до хорової мініатюри – жанру, який є досить податливим, прийнятним, відкритим для постійного оновлення і приваблює композиторів своїми особливостями, серед яких – "камернізація художньої форми, здатність до відображення "великого в малому", особлива тонкість вираження, різноманітність інтонацій і відтінків" [2, 283].

Перефразовуючи і узагальнюючи дослідження А. Іларіонової, можна припустити, що хорова мініатюра а саррелла – унікальне явище [3, 319] не тільки епохи порубіжжя XIX – XX століть, а й періоду початку нового тисячоліття, в тому числі в українській музиці.

Серед трьох основних типів хорової мініатюри, що були виявлені М. Варакутою [1, 30], звернемо увагу на перший тип – духовну мініатюру як одну з ранніх форм становлення жанру. Заснована в більшості на канонічних текстах, вона акумулює найтиповіші хорові традиції вітчизняної музики.

В. Мартинюк обирає для своєї хорової мініатюри "Монастирський острів. Візантійський хрест. "Христос анести"..." канонічний текст пасхального тропаря "Христос воскрес из мертвых" на мові оригіналу в російській транскрипції: "Христос анести эк некрон, фанато фанатон патисас, кэ тис эн тис мнимиси зоин харисаменос" ("Христос воскрес из мертвых, смертию смерть поправ, и сущим во гробех живот даровав").

Спокійний, стриманий характер звучання хорової мініатюри з м'якістю, приглушеністю динаміки, одноманітністю її ритму, моно інтонацій, гнучкістю перемінного розміру (4/4, 5/4, 3/4) зумовлено григоріанським співом з його імпровізованою манерою. Такі відмінності звучання відповідають і загальним особливостям багатьох хорових мініатюр (за П. Левандо [4, 81]). Відповідно до тексту – аскетичним нормам безпристрасності як ідеалу самітницького монастирського життя, з його настроями покаяння, зосередженості.

Аутентичний наспів, зокрема візантійський, не становить тематичну основу твору. В той час, коли на основі саме візантійського наспіву створено чимало хорових творів, переважно церковними композиторами

або священнослужителями для потреб музичного оформлення ритуалів (М. Вирановський, О. Віла-Боцман, А. Вісков, М. Віфляєв, Ф. Владимирський, Ф. Волков, К. Воротников, О. Враніч, ієромонах В. Висоцький, ієрей Г. Галахов, протоієрей М. Виноградов), композитор В. Мартинюк ставить інше художнє завдання – скласти ефект загального церковного співу в концертному оригінальному хоровому творінні.

Хор, музика якого розгортається у вільній варіаційній формі (A-A1-A2), проростає з двох тем із спільним інтонаційним ядром. Кожна тема, при своїй самостійності, ніби перетікає в іншу без підготовки та уповільнення темпу. Перша тема – мелізматична, із постійними фактурними розшаруваннями флейти Пана (flaute di pane) нагадує структуру мелодій грецького розпіву південно-західної традиції. З неї починається вступ та на ньому будеється весь перший розділ. Інтонації теми акумулюють типові звороти знаменного співу. Не цитуючи жодної певної послівки, В. Мартинюк створює скоріше алузію узагальнюючого візантійського співу. Початкова інтонація теми флейти Пана на жіночій хоровій педалі близька, як наприклад, до заключного звороту 6 гласу стихири "Бог Господь" <http://all-saints.prihod.ru/> [7].

The image displays a musical score for two parts: Flute di pane and Soprano/Alto. The flute part is in 4/4 time, marked 'Andante' with a tempo of quarter note = 60. It begins with a piano (*p*) dynamic and features a melodic line with a prominent tritone interval. The vocal part is for Soprano and Alto, with lyrics in Ukrainian: 'бла-го-сло-вен гря - дий во и - мя Го- спо - дне.' The score shows the vocal line with a similar melodic contour to the flute part, emphasizing the tritone.

Інший варіант провідної інструментальної теми дещо активізує інтонаційний рух, розширюючи амбітус мелодії з інтонацією висхідної квати (тт. 22-23).

Паралельно з провідною темою флейти Пана в хоровому пласті у солюючого тенора формується другий тематичний базис – висхідний гамоподібний рух від е до а; на ньому будуватиметься генеральна кульмінація. Мотив тенору виростає на підставі бурдонного багатоголосся, з "бурдонуєчою квінти" (вислів І. Ямпольського) "а-е". В звертанні автора до хорової фактури бурдонного типу з органом пунктом в басу і розгортанням на його тлі мелодичної лінії, типової для православної музики, в тому числі для середньовічного візантійського багатоголосся, ніби "реконструює" давньоруські православні пісне співи і складає ефект аутентичного звучання.

Перший елемент активно взаємодіє з другим на підставі регістрового та тембрового співвідношення (флейта – тенор), комплементарної ритміки, принципу їх поперемінного включення з наближенням до антифонної манери виконання як способу розпіву віршу.

Хорові духовні твори Валентини Мартинюк природно вписуються в загальну панораму сучасної вітчизняної хорової культури. Вони відповідають потребам часу, попиту на збагачення і оновлення духовного репертуару як церковного ужитку, так і концертно-виконавського рівня. Такий подвійний напрям обумовлює створення сучасним автором двох категорій духовних творів, а також синтезу церковних і світське-концертних традицій в одній композиції, чому сприяють елементи програмності ("Монастирський острів. Візантійський хрест"), певної видовищності (тембр дудука в "Монастирському острові...", ілюзія звучання дзвонів у другому розділі колядки "Радуйся, земле" з розхитуванням басів на складі "бом" і подальшим ритмічним стисненням-дрібненням у верхніх голосах на складі "дін"), прийом алузії православного співу замість цитування аутентичних наспівів. Переплетіння і взаємопроникнення ознак сакрального і суто національного в межах жанру хорової мініатюри свідчить про новий її різновид – духовно-фольклорний.

Література

1. Варакута Марина. Жанрово-стильова специфіка хорових мініатюр Володимира Зубицького / Марина Варакута. – Дніпро : Ліра, 2016. – 112 с.
2. Варакута М. І. Хорова мініатюра в українській музиці: закономірності розвитку жанру та їх осмислення в музикознавстві // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури. – Вип. 22. – Київ, 2009. – С. 281-287.
3. Илларионова А.А. Русская хоровая миниатюра а cappella рубежа XIX–XX вв. – позднеромантический феномен / А.А. Илларионова // Вестник Тамбовского университета. Серия : гуманитарные науки. Выпуск 9 (137). – Тамбов : Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования "Тамбовский государственный университет имени Г.Р. Державина", 2014. – С. 318–323.
4. Левандо П.П. Проблемы хорovedения / П. Левандо. – Ленинград : Музыка, 1974. – 282 с.
5. Мартынюк В.Н. / опубліковано Игорь Нещерет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ikliros.com/category/kompozitorraspev-obrabotka/martynuk-vn>.
6. Монастырский остров: легенды, факты, история [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dp.vgorode.ua/news/dosuh_y_eda/120943-monastyrskiy-ostrov-lehedy-fakty-ystoryia.
7. Нотная библиотека храма Всех Святых на Егошихинском кладбище (г. Пермь) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://all-saints.prihod.ru/notes/view/id/14721>.

References

1. Varakuta, M. (2016). The genre and stylistic specificity of choral miniatures of Vladimir Zubitsky. Dnipro: Lira [in Ukrainian].
2. Varakuta, M.I. (2009). Choral miniature in Ukrainian music: patterns of development of the genre and their reflection in Musicology. Aktualni problemy istorii, teorii and praktiky khudozhnoi kulury, 22, 281-287 [in Ukrainian].
3. Illarionova, A.A. (2014). Russian choral miniatures a cappella the range of XX-XXI centuries – postromantic phenomenon. Vestnyk Tambov Universyteta. Seria: Humanitarnye nauki, 9 (137), 318-323 [in Russian].
4. Levando, P.P. (1974). Problems of Choral studies. Leningrad: Music [in Russian].
5. Nescheret, I. (Pub.). Martyniuk, V.N. Retrieved from <http://ikliros.com/category/kompozitorraspev-obrabotka/martynuk-vn> [in Russian].
6. Monastic Island: legends, facts, history. Retrieved from: http://dp.vgorode.ua/news/dosuh_y_eda/120943-monastyrskiy-ostrov-lehedy-fakty-ystoryia [in Ukrainian].
7. The music library of the Church of All Saints in the cemetery Egoshihinsk (t. Perm). Retrieved from: <http://all-saints.prihod.ru/> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 24.11.2016 р.

УДК 792.8

Бевз Максим Вячеславович
викладач кафедри бальної хореографії
Київського національного університету
культури і мистецтв
fly-dance@ukr.net

**ТЕОРІЯ ДІЯЛЬНОГО БАЛЕТУ ЖАН-ЖОРЖА НОВЕРРА
В КОНТЕКСТІ ЙОГО ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ**

Мета роботи – розкрити засади теорії діяльного балету в інтерпретації відомого французького балетмейстера Жан-Жоржа Новерра (1727–1810) в контексті його теоретичної та практичної спадщини. **Методологія** дослідження ґрунтується на методах історичної реконструкції, аналізу та синтезу. У вирішенні поставлених завдань автор керується принципами об'єктивності та історизму. **Наукова новизна** роботи полягає у доведенні того, Ж.-Ж. Новерр закликав до співпраці між балетмейстером, композитором, художником та актором, що реформує узвичаєну хореографічну практику, робить згуртований творчий процес невід'ємною частиною успіху балету. Французький балетмейстер був прихильником додаткової та неперервної освіти хореографа, зобов'язаного виховувати у собі здатність створювати правдиві та реалістичні образи в балеті. **Висновки.** У статті наголошується на специфіці реформістського підходу хореографа до балету, складовими якого є: відмова від масок; першість d'action; відродження пантоміми в балеті; бунт проти ірраціоналізму та символізму в танці; композиційний баланс балету для встановлення емоційного діалогу з глядачем; гомогенність і злагоджена взаємодія всіх компонентів балетного спектра; зміна костюма танцівника; неперервна хореографічна освіта.

Ключові слова: Жан-Жорж Новерр, мистецтво балетмейстера, дієвий танець, балет-пантоміма, композиційний баланс.

Бевз Максим Вячеславович, преподаватель кафедры бальной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств

Теория деятельности танца Ж.-Ж. Новерра в контексте его творческого наследия

Цель работы – раскрыть основы теории деятельности балета в интерпретации известного французского балетмейстера Жан-Жоржа Новерра (1727–1810) в контексте его теоретического и практического наследия. **Методология** исследования базируется на методах исторической реконструкции, анализа и синтеза. В решении поставленных задач автор руководствуется принципами объективности и историзма. **Научная новизна** работы